Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (trzecia izba w składzie powiększonym)

z dnia 25 maja 2016 r.*

Klauzula arbitrażowa — Piąty program ramowy w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i prezentacji (1998-2002) — Umowa dotycząca dziedziny „Energia, środowisko i zrównoważony rozwój" — Rozwiązanie umowy — Zwrot części zaliczek — Odsetki za opóźnienie — Postępowanie zaoczne

W sprawie T-226/14

Komisja Europejska, reprezentowana początkowo przez L. Cappellettiego oraz F. Moro, a następnie przez F. Moro, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez adwokata R. van der Houta,

strona skarżąca,

przeciwko

McCarron Poultry Ltd, z siedzibą w Killacorn Emyvale (Irlandia),

strona pozwana,

mającej za przedmiot skargę wniesioną na podstawie art. 272 TFUE, zmierzającą do obciążenia strony pozwanej obowiązkiem zwrotu części kwoty zaliczek wypłaconych przez Komisję na podstawie umowy NNE5/1999/20229, wraz z odsetkami za opóźnienie,

SĄD (trzecia izba w składzie powiększonym)

w składzie: S. Papasavvas, prezes, I. Labucka, C. Wetter, E. Bieliūnas (sprawozdawca) i V. Kreuschitz, sędziowie,

sekretarz: E. Coulon,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

wydaje następujący

* Język postępowania: angielski.

Wyrok

Okoliczności powstania sporu

1 W dniu 27 kwietnia 2001 r. Wspólnota Europejska, reprezentowana przez Komisję Wspólnot Europejskich, zawarła ze spółką S. jako koordynatorem oraz z usługodawcami A., E., I. i McCarron Poultry Ltd (zwanymi dalej „pozwaną") umowę NNE5/1999/20229 (zwaną dalej „umową"), zatytułowaną „Szczegółowy program Wspólnoty w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji w przedmiocie »Energia, środowisko i zrównoważony rozwój« – Część B: program »Energia«", wpisującą się w ramy piątego programu ramowego w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i prezentacji (1998–2002), na realizację przedsięwzięcia „Optimised Biomass CHP Plant for Monaghan Integrating Condensing Economiser Technology" (elektrownia kogeneracyjna zoptymalizowanej biomasy w Monaghan wykorzystująca technologię ekonomizera kondensacyjnego).

2 Sporządzona w języku angielskim umowa jest na podstawie swego art. 5 ust. 1 regulowana prawem belgijskim. Zgodnie z art. 8 ust. 1 umowy zawiera ona trzy załączniki, które stanowią jej integralną część. Załącznik I dotyczy opisu prac, które należy wykonać, załącznik II określa ogólne warunki dotyczące umowy, a załącznik III mówi o pełnomocnictwach.

3 Artykuł 5 ust. 2 umowy zawiera klauzulę arbitrażową w rozumieniu art. 272 TFUE, sformułowaną następująco:

„Sąd Pierwszej Instancji [obecnie Sąd], a w wypadku odwołania Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich [obecnie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej], jest wyłącznie właściwy do rozstrzygania wszelkich sporów między Wspólnotą a stronami umowy odnoszących się do ważności, stosowania i wykładni niniejszej umowy".

4 Zgodnie z art. 2 ust. 1 umowy przedsięwzięcie miało trwać 58 miesięcy począwszy od pierwszego dnia miesiąca następującego po jej podpisaniu przez strony umowy. Chodziło zatem o okres od dnia 1 maja 2001 r. (dzień rozpoczęcia przedsięwzięcia) do dnia 28 lutego 2006 r.

5 Co się tyczy wkładu finansowego Wspólnoty, art. 3 załącznika II stanowi, co następuje:

„1. Wkład finansowy Wspólnoty powinien zostać wypłacony według następujących zasad:

a) Początkowa zaliczka powinna zostać wypłacona koordynatorowi w maksymalnym terminie 60 dni po złożeniu ostatniego podpisu stron umowy. Koordynator rozdziela tę zaliczkę według wskazówek zawartych w szczegółowym wykazie wskazującym na koszty kwalifikowalne zamieszczonym po podpisach niniejszej umowy.

[…]

3. Z zastrzeżeniem art. 26 tego załącznika wszystkie płatności należy uważać za zaliczki do chwili zatwierdzenia sprawozdania końcowego.

4. […]

W przypadku niedokonania zwrotu przez wykonawcę w terminie określonym przez Komisję Komisja podwyższa należne kwoty o odsetki za opóźnienie według stawki stosowanej przez Europejski Bank Centralny dla głównych operacji refinansowania w pierwszym dniu miesiąca, w którym ubiegł termin wyznaczony przez Komisję, powiększonej o półtora punktu, chyba że odsetki są należne na mocy innego postanowienia umowy. Odsetki dotyczą okresu od następnego dnia po upływie terminu do dnia otrzymania kwot podlegających zwrotowi".

6 Artykuł 6 ust. 2 umowy ma następujące brzmienie:

„W sytuacji gdy wykonanie przedsięwzięcia jest uzależnione od uzyskania uprzedniego zezwolenia administracyjnego i gdy zezwolenie to nie zostało wydane w terminie jednego roku od daty początkowej przedsięwzięcia ustalonej w art. 2 ust. 1, Komisja może natychmiast rozwiązać umowę zgodnie z art. 7 załącznika II do umowy".

7 Artykuł 7 ust. 6 akapit trzeci załącznika II do umowy, zatytułowany „Rozwiązanie umowy lub zakończenie udziału wykonawcy", stanowi, co następuje:

„W wypadku rozwiązania umowy lub zakończenia udziału wykonawcy:

a) […] Komisja może wymagać zwrotu całości lub części wkładu finansowego Wspólnoty z uwzględnieniem charakteru i wyników podjętych prac oraz ich użyteczności dla Wspólnoty w ramach danego programu szczegółowego,

[…]".

8 Zgodnie z art. 3 ust. 4 akapit pierwszy załącznika II do umowy „[j]eżeli całkowity należny wkład finansowy Wspólnoty, uwzględniając ewentualną korektę dokonaną również w wyniku audytu finansowego, o którym mowa w art. 26 niniejszego załącznika, jest niższy od całkowitej kwoty wypłat, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy niniejszego artykułu, odpowiedni wykonawcy dokonują zwrotu różnicy kwoty w euro w terminie wyznaczonym we wniosku Komisji, przekazanym listem poleconym za potwierdzeniem odbioru".

9 W zastosowaniu art. 3 umowy, zmienionej aneksem nr 1 podpisanym w dniu 6 września 2004 r., łączna wysokość kosztów kwalifikowalnych przedsięwzięcia została ustalona na kwotę 46 388 002 EUR, a całkowita kwota wkładu finansowego Wspólnoty na 2 975 000 EUR.

10 W dniu 21 czerwca 2001 r. Komisja wypłaciła początkową zaliczkę w kwocie 892 500 EUR na rachunek bankowy spółki S., następnie w dniu 12 grudnia 2003 r. płatność okresową w wysokości 71 862,28 EUR. Spółka S., jako koordynator, miała za zadanie rozdzielenia tych kwot pomiędzy poszczególnych wykonawców zgodnie ze wskazówkami zawartymi w szczegółowym wykazie kosztów kwalifikowalnych załączonym do umowy.

11 Aneksem nr 1 do umowy spółka S. wycofała się z przedsięwzięcia i została zastąpiona przez pozwaną jako nowego koordynatora ze skutkiem od dnia 1 maja 2003 r.

12 W następstwie tego aneksu środki finansowe wypłacone przez Komisję pierwotnemu koordynatorowi zostały przez niego przekazane pozwanej. Wypłaty tej dokonano w dniu 17 września 2004 r.

13 Listem poleconym za potwierdzeniem odbioru z dnia 7 grudnia 2005 r. skierowanym do pozwanej Komisja wskazała, że przedsięwzięcie przejawiało „poważne opóźnienia od chwili jego rozpoczęcia" i że „[j]edynie niewielka część robót, o których mowa w umowie, została wykonana do [tego dnia]". Z pisma tego wynika także, iż zarówno wiadomość elektroniczna pozwanej z dnia 13 czerwca 2005 r., jak i sprawozdania z postępu prac sporządzone przez nią w dniu 31 maja i w dniu 15 listopada 2005 r. świadczyły o niemożności uzyskania przez wykonawców zezwoleń wymaganych w celu realizacji przedsięwzięcia.

14 Komisja powiadomiła pozwaną, mając na uwadze około trzy miesiące pozostające do zakończenia przedsięwzięcia, o wymogach, jakie należy spełnić w zakresie dokumentacji, aby wykonawca ubiegał się o przedłużenie przedsięwzięcia poprzez podpisanie aneksu do umowy zgodnie z art. 7 umowy.

15 Pismem z dnia 17 stycznia 2006 r. pozwana złożyła wniosek o przedłużenie umowy na dodatkowy okres trzech lat, ale nie przedstawiła żadnego z dokumentów żądanych przez Komisję w piśmie z dnia 7 grudnia 2005 r.

16 Listem poleconym za potwierdzeniem odbioru z dnia 20 marca 2006 r. Komisja powiadomiła pozwaną, że jej wniosek o przedłużenie nie może zostać uwzględniony, ponieważ z jednej strony nie zostały uzyskane zasadnicze zezwolenia w odniesieniu do realizacji przedsięwzięcia, skutkiem czego nie istniała „możliwość owocnego zakończenia w rozsądnym terminie", a z drugiej strony Komisja otrzymała ten wniosek dopiero w dniu 3 lutego 2006 r., czyli po upływie terminu przewidzianego w art. 7 umowy w celu żądania jej zmiany, a mianowicie w dniu 1 stycznia 2006 r.

17 W konsekwencji w tym samym piśmie Komisja powiadomiła pozwaną o swej decyzji o rozwiązaniu umowy zgodnie z art. 7 ust. 1 lit. a) załącznika II do umowy i z art. 6 ust. 2 umowy. Komisja poinformowała pozwaną, że rozwiązanie stanie się skuteczne od dnia otrzymania wspomnianego pisma.

18 Wreszcie w celu zakończenia postępowania administracyjnego Komisja zażądała od pozwanej przekazania Komisji końcowego sprawozdania zbiorczego i ostatecznego wykazu kosztów w odniesieniu do okresu od dnia rozpoczęcia przedsięwzięcia do dnia jego zakończenia w terminie miesiąca od otrzymania wspomnianego pisma.

19 Po otrzymaniu końcowego sprawozdania zbiorczego i ostatecznego wykazu kosztów w dniu 5 maja 2006 r., uwzględniając fakt, że podczas trwania przedsięwzięcia otrzymała cztery różne wersje zbiorczego formularza kwot przekazanych przez koordynatora pozostałym wykonawcom (a mianowicie „formularza E3"), Komisja wezwała wszystkich wykonawców listem poleconym za potwierdzeniem odbioru z dnia 15 maja 2007 r. do przesłania jej oświadczenia wskazującego na kwoty otrzymane (a w niektórych wypadkach przekazane) w ramach przedsięwzięcia, aby ustalić dla każdego wykonawcy ostateczną kwotę podlegającą wypłacie lub odzyskaniu przez Unię Europejską.

20 Spółki E., I. i A. przekazały swe oświadczenia Komisji odpowiednio pismami z dnia 8 i 12 czerwca oraz 17 września 2007 r. Z pism tych wynika, że jako strony umowy spółki I. i A. nie otrzymały środków finansowych, podczas gdy spółka E. otrzymała pewną kwotę tytułem przedsięwzięcia.

21 W następstwie wymiany maili z pozwaną i spółką S., mającej na celu określenie kwot wypłaconych w ramach przedsięwzięcia, i po analizie sprawozdań finansowych i technicznych przedstawionych w ramach umowy Komisja ustaliła dla każdego wykonawcy kwotę zatwierdzonych kosztów kwalifikowalnych, kwotę wkładu należną od Unii, kwotę wkładu wypłaconego przez Unię i wreszcie kwoty podlegające wypłacie lub odzyskaniu przez Unię.

22 Kwota do odzyskania od pozwanej wynosiła 848 926,33 EUR i została obliczona z uwzględnieniem wkładu finansowego otrzymanego z Unii przez tę spółkę w następstwie podpisania aneksu nr 1 do umowy, który to wkład wynosił łącznie 964 362,28 EUR, odpowiadając kwocie prefinansowania wynoszącej 892 500 EUR i płatności okresowej w wysokości 71 862,28 EUR, od której odjęto wkład należny pozwanej (4 073,54 EUR), wkład przekazany przez tę ostatnią spółce S. (40 782,04 EUR na koszty koordynacji i koszty przedsięwzięcia) i spółce E. (18 844,45 EUR), jak też wkład finansowy do zapłaty przez pozwaną na rzecz spółki I. (41 458,53 EUR) i spółki A. (10 277,39 EUR).

23 Pismem poleconym za potwierdzeniem odbioru z dnia 27 kwietnia 2010 r. Komisja poinformowała pozwaną o swym zamiarze skierowania do pozwanej noty obciążeniowej celem odzyskania kwoty 848 926,33 EUR, pod warunkiem że pozwana przekaże jej dowody przelewów dokonanych na rzecz spółek I. i A. w terminie czterech tygodni od doręczenia pisma. W piśmie tym Komisja wyjaśniła, że z powodu braku tych dowodów zapłaty kwota do odzyskania od pozwanej wzrosła z 848 926,33 EUR

do 900 662,25 EUR, odpowiadając kwocie do odzyskania od pozwanej, do której dochodzą wkłady finansowe, które Komisja miała jeszcze wypłacić spółkom I. i A., wynoszącym odpowiednio 41 458,53 EUR i 10 277,39 EUR.

24 Jako że pozwana nie dostarczyła żadnego dowodu płatności na rzecz spółek I. i A., nie zwróciła należnej kwoty i nie zakwestionowała obliczeń przedstawionych w piśmie ostrzegającym, Komisja wystawiła pozwanej notę obciążeniową, oznaczoną numerem 3241009140, na kwotę 900 662,25 EUR. W nocie obciążeniowej, wysłanej listem poleconym za potwierdzeniem odbioru w dniu 24 września 2010 r., wyjaśniono, że w razie braku zapłaty wskazanej kwoty do dnia 30 listopada 2010 r. wierzytelność główna zostanie powiększona o odsetki za opóźnienie.

25 W dniu 2 grudnia 2010 r. Komisja skierowała do pozwanej ponaglenie i jako że płatności nadal nie dokonano, wezwała ją listem poleconym za potwierdzeniem odbioru datowanym na dzień 4 stycznia 2011 r. do zapłaty kwoty głównej wraz z odsetkami za opóźnienie, obliczonymi zgodnie z art. 3 ust. 4 załącznika II do umowy.

Postępowanie i żądania Komisji

26 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 15 kwietnia 2014 r. Komisja wniosła niniejszą skargę.

27 W następstwie dwukrotnego nieudanego doręczenia skargi stronie pozwanej, dokonanego w dniach 25 kwietnia i 3 lipca 2014 r. zgodnie z art. 100 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem z dnia 2 maja 1991 r. , Sąd postanowił na wniosek Komisji dokonać doręczenia skargi stronie pozwanej, korzystając z usług woźnego sądowego.

28 Skarga została doręczona pozwanej właściwie przez woźnego sądowego w dniu 17 listopada 2014 r.

29 Jako że pozwana nie przedłożyła odpowiedzi na skargę w wyznaczonym jej terminie, Komisja w dniu 10 marca 2015 r. wystąpiła do Sądu o wydanie wyroku zaocznego zgodnie z art. 122 § 1 regulaminu postępowania z dnia 2 maja 1991 r. Sekretariat doręczył ten wniosek pozwanej.

30 Ze względu na to, że jeden z członków trzeciej izby nie miał możliwości uczestniczenia w posiedzeniach izby, prezes Sądu wyznaczył innego sędziego celem uzupełnienia izby.

31 W ramach środków organizacji postępowania przewidzianych w art. 64 regulaminu postępowania z dnia 2 maja 1991 r. Sąd pismem z dnia 11 czerwca 2015 r. zadał pytania pisemne Komisji, która odpowiedziała w dniu 9 lipca 2015 r.

32 Na wniosek trzeciej izby Sąd postanowił na podstawie art. 28 regulaminu postępowania przed Sądem o przekazaniu sprawy powiększonemu składowi orzekającemu.

33 Komisja wnosi do Sądu o:

— zasądzenie od pozwanej na rzecz Komisji należnej kwoty w wysokości 976 663,34 EUR, czyli kwoty głównej w wysokości 900 662,25 EUR oraz kwoty 76 001,09 EUR z tytułu odsetek za opóźnienie, obliczonych według stopy 2,50% za okres od dnia 1 grudnia 2010 r. do dnia 15 kwietnia 2014 r.;

— zasądzenie od pozwanej na rzecz Komisji kwoty w wysokości 61,69 EUR za dzień z tytułu odsetek od dnia 16 kwietnia 2014 r. do dnia całkowitej spłaty zadłużenia;

— obciążenie pozwanej kosztami postępowania.

Co do prawa

W przedmiocie stosowania art. 123 § 3 regulaminu postępowania przed Sądem

34 Należy stwierdzić, że chociaż skarga Komisji została właściwie doręczona pozwanej, pozwana nie przedstawiła w wyznaczonym terminie odpowiedzi na skargę na podstawie art. 46 regulaminu postępowania z dnia 2 maja 1991 r. Komisja złożyła w konsekwencji w dniu 10 marca 2015 r. wniosek oparty na art. 122 § 1 regulaminu postępowania z dnia 2 maja 1991 r. o wydanie przez Sąd wyroku zaocznego. Tymczasem w dniu 1 lipca 2015 r. wszedł w życie nowy regulamin postępowania przed Sądem, który zawiera w art. 123 nowe przepisy dotyczące postępowania zaocznego. Należy zatem ustalić, który przepis ma zastosowanie w niniejszej sprawie.

35 W tym względzie należy przypomnieć, że przepisy nowego regulaminu postępowania jako przepisy proceduralne mają natychmiastowe zastosowanie z dniem wejścia w życie tego regulaminu (postanowienia: z dnia 10 grudnia 1997 r., Smets/Komisja, T-134/96, EU:T:1997:193, pkt 16; z dnia 30 maja 2002 r., Coe Clerici Logistics/Komisja, T-52/00, EU:T:2002:134, pkt 23) i w konsekwencji stosują się do wszystkich postępowań toczących się w momencie ich wejścia w życie (wyrok z dnia 12 listopada 1981 r., Meridionale Industria Salumi i in., od 212/80 do 217/80, EU:C:1981:270, pkt 9), z zastrzeżeniem w szczególności przepisów przejściowych.

36 W niniejszym wypadku żaden przepis przejściowy nie odnosi się wyraźnie do art. 123 regulaminu postępowania.

37 Wynika z tego, że należy uznać, iż przepis ten ma natychmiastowe zastosowanie z chwilą wejścia w życie regulaminu postępowania w dniu 1 lipca 2015 r., a więc że ma zastosowanie do niniejszego sporu.

38 Nawet gdyby założyć, że przepisy mające zastosowanie do uwzględnienia żądań strony skarżącej w ramach postępowania zaocznego można uznać za należące częściowo do prawa materialnego, gdyż dotyczą bezpośrednio interesów stron sporu, to okoliczność ta nie miałaby znaczenia. Ze względu na to, że badana sytuacja, która wynikła z braku złożenia odpowiedzi na skargę i ze złożenia wniosku o uwzględnienie żądań strony skarżącej w wyroku zaocznym, materializuje się ostatecznie dopiero w chwili, w której Sąd rozpatruje ten wniosek, przepisy te mają natychmiastowe zastosowanie (zob. podobnie wyrok z dnia 11 grudnia 2008 r., Komisja/Freistaat Sachsen, C-334/07 P, Zb.Orz., EU:C:2008:709, pkt 43, 44 i przytoczone tam orzecznictwo).

Co do istoty

39 Zgodnie z art. 123 § 3 regulaminu postępowania Sąd orzeka zgodnie z żądaniami skarżącego, chyba że jest oczywiście niewłaściwy do rozpoznania skargi lub skarga jest oczywiście niedopuszczalna albo prawnie oczywiście bezzasadna.

40 Wystarczy zatem, że Sąd stwierdzi, iż w niniejszym wypadku jest, po pierwsze, właściwy do rozpoznania niniejszej skargi na podstawie klauzuli arbitrażowej w rozumieniu art. 272 TFUE, zawartej w art. 5 ust. 2 umowy, po drugie, nie ma wątpliwości, że skarga jest dopuszczalna, a po trzecie, w świetle postanowień umownych przypomnianych w pkt 2–9 powyżej i opisu okoliczności faktycznych dokonanego przez Komisję w skardze i popartego dokumentami w aktach postępowania skarga nie jest prawnie oczywiście bezzasadna.

41 Należy zatem uwzględnić żądania Komisji przypomniane w pkt 33 powyżej.

42 Ponadto co się tyczy zapłaty odsetek za opóźnienie, z art. 3 ust. 4 akapit drugi załącznika II do umowy wynika, że należne kwoty powiększane są o odsetki za opóźnienie według stawki stosowanej przez Europejski Bank Centralny (EBC) dla głównych operacji refinansowania w pierwszym dniu miesiąca, w którym ubiegł termin wyznaczony przez Komisję, powiększonej o półtora punktu. Ponieważ Komisja ustaliła ten termin na dzień 30 listopada 2010 r., należy uwzględnić stawkę obowiązującą w dniu 1 listopada 2010 r. Z *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej* (Dz.U. 2010, C 298, s. 5) wynika, że stopa procentowa stosowana przez EBC dla głównych operacji refinansowania w dniu 1 listopada 2010 r. wynosiła 1%. W tych warunkach stopę procentową mającą zastosowanie w niniejszej sprawie należy ustalić na 2,50% rocznie.

43 Artykuł 3 ust. 4 akapit drugi załącznika II do umowy stanowi także, iż odsetki dotyczą okresu od dnia następującego po upływie terminu do dnia otrzymania kwot podlegających zwrotowi. Ponieważ termin wyznaczony przez Komisję upłynął w dniu 30 listopada 2010 r., odsetki za opóźnienie muszą objąć okres od dnia 1 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty długu w całości.

44 Wobec powyższego od pozwanej należy zasądzić zwrot na rzecz Komisji kwoty 900 662,25 EUR, powiększonej o odsetki za opóźnienie w stosunku 2,50% rocznie od dnia 1 grudnia 2010 r. do dnia całkowitej spłaty zadłużenia, co odpowiada odsetkom za opóźnienie wynoszącym 61,69 EUR dziennie.

W przedmiocie kosztów

45 Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ pozwana przegrała sprawę, zgodnie z żądaniem Komisji należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (trzecia izba w składzie powiększonym),

orzeka, co następuje:

1) McCarron Poultry Ltd zostaje zobowiązana do zwrotu na rzecz Komisji Europejskiej kwoty 900 662,25 EUR wraz z odsetkami za opóźnienie w stosunku 2,50% rocznie za okres od dnia 1 grudnia 2010 r. do dnia całkowitej spłaty zadłużenia.

2) McCarron Poultry zostaje obciążona kosztami postępowania.

Papasavvas Labucka Wetter

Bieliūnas Kreuschitz

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 25 maja 2015 r.

Podpisy